गताद्यर्थे प्रथमयेति समासः · यो धनवृत्ताध्ययनादिमत्तयातिप्रसिद्धः पुरुषः स प्रतिज्ञात इत्युच्यते न प्रतिज्ञातोऽप्रतिज्ञातः आधानलक्षणेन निमित्तेना-प्रतिज्ञातः आधानाप्रतिज्ञातः यः प्रागाधानाल्लब्धप्रतिष्ठोऽपि अग्न्याधानसमनन्तरं संवत्सरादर्वागेव वित्तमानादिहानेर्लाभाभावाद्धाप्रतिष्ठितोऽप्रसिद्ध-इव स्यात् अ-प्रतिष्ठ-इव भवेत् तस्येदं दुष्टाग्न्युत्सर्गपूर्वकमदुष्टाग्न्युत्पादकं पुनराधेयसंज्ञकं कर्म भवति । तथाथर्वणे पठ्यते आधानाद्वृद्धिहानिश्चेदर्वाक्संवत्सराद्रोहिण्यामग्निहो-त्रमुत्सृज्य पुनर्वस्वोः पुनरादधीतेति । शाङ्खायनश्च (२.५.१) काम्यं पुनराधेयमज्ञा-नानस्येति आधानसंस्कृतेष्वग्निषु पुत्रादिकामप्राप्त्यर्थानि कर्माणि कुर्वन्नपि अग्नि-दोषाद्यः कामान्न प्राप्नोति सोऽज्ञानानः तस्य दुष्टाग्निपरित्यागेनादुष्टाग्न्युत्पाद-कतया काम्यं कामेभ्यो हितं पुनराधेयं भवतीत्यर्थः । तेन भर्तृयज्ञकृतं व्याख्यानं युक्तमिवाभाति । अथवा अयमर्थः । प्रतिज्ञातशब्दः प्रियवचनः एतद्धास्य प्रतिज्ञाततमं धामेति (८.६.३.२४. १.१.१.२२) दर्शनात् हरिस्वामिभिर्माधवाचार्यैश्च तथैव व्याख्यातत्वाच्च · अतः प्रतिज्ञातं प्रियम् न प्रतिज्ञातमप्रतिज्ञातमप्रियम् आ-धानसमनन्तरमेव सर्वस्वहानिपुत्रमरणप्रतिष्ठाहान्याद्यनिष्टदर्शनेनाधानमप्रतिष्ठि-तमप्रियमनिष्टफलत्वादवल्लभं यस्य स आधानाप्रतिज्ञातः तस्य । अयमेवोऽऽवल(:) सूत्रार्थः । फलान्तरमाह ·

राज्ययशस्कामस्य वा ॥२॥

त्रिरात्रावरमग्नीनुत्सृज्य ॥३॥ त्रिरात्रमवरं निकृष्टमन्तिमपक्षभूतं यस्य स त्रिरात्रावरः कालः · तेनान्तिमपक्षे त्रिरात्रमग्नीन्गार्हपत्याहवनीयदक्षिणाग्नि-सभ्यानुत्सृज्य पुनराधेयं भवति · अत एव त्रिरात्रावरमित्युपदेशाच्चतूरात्रपञ्चरात्र-षड्रात्रादि संवत्सरपर्यन्तं पुनराधेयस्य पुरस्तादग्नीनामुत्सर्गः । बह्वचनस्य त्रिष्व-ग्निषूत्सृष्टेषु चरितार्थत्वात्त्रयाणामेवोत्सर्गः न सभ्यस्येति कर्कः[१] · सर्वानिति युक्तमविशेषात् · शंस्यार्थयोस्तूद्धृत्योत्सर्गः कार्यः बह्वचनोपदेशात् ।

सद्यो वा ॥४॥ अथवा समानेऽहन्येव यस्मिन्नहनि पुनराधेयं क्रियते

---

१) अतश्च सभ्यस्यानुत्सर्गः Karka.